

Organizační struktura EU

JUDr. Mgr. Kristina Špottová

Specifika organizační struktury EU

- Specifická struktura orgánů:
 - Komise – zájmy EU
 - Rada – zájmy členských států
 - Parlament – zájmy lidu
- Vyvažování zájmů EU/členských států
- Do přijímání legislativy se zapojují všechny tři orgány

Evropská rada

- „Evropský summit“
- Hierarchicky nejvýše
- Hlavy států a předsedové vlád
- Zásadní politická rozhodnutí
- Koncepční otázky rozvoje EU
- Postupná institucionalizace
 - Vrcholné konference, postupně pravidelné, název Evropská rada (JEA), Lisabonská smlouva řadí mezi orgány EU

Evropská rada - složení

- Hlavy států a předsedové vlád
- + Předseda Komise
- + Předseda Evropské rady
 - „prezident EU“
 - Funkční období 2,5 roku
 - Donald Tusk

Evropská rada - rozhodování

- Zásadně jednomyslně
- Možnost zdržet se hlasování

- Nemá legislativní pravomoc
- X
- Rozhoduje o změně zakládacích smluv

- Závěry jsou určeny dalším orgánům k rozpracování

Evropská komise

- Reprezentuje nadnárodní zájmy
- Sídlo: Brusel, některé útvary v Lucemburku
- Nezávislost na členských státech
- Rovné zastoupení

- „vláda EU“

Evropská komise - pravomoci

- Iniciativní – téměř výlučná legislativní pravomoc, navrhování přijetí rozpočtu
- Kontrolní – dodržování práva EU
 - Členskými státy (řízení na porušení povinnosti)
 - Subjekty členských států – rozhodování o právech a povinnostech FO a PO (řízení proti podnikům, kontrola podpor, schvalování fúzí)
- Výkonná – prováděcí předpisy na základě zmocnění Rady; komitologie (výbory na pracovní úrovni)
- Zastupování EU v mezinárodních vztazích

Evropská komise - složení

- Sbor komisařů – nejsou zástupci členských států, na státech nezávislí, prosazují zájmy a stanoviska EU
- Komisaři nesmí přijímat instrukce od vlád, státy na ně nesmí nijak působit
- Neslučitelnost s jinou činností (i neplacenou) -> absolutní nezávislost komisařů (realita?)

Evropská komise - složení

- Počet komisařů = počet členských států -> neúměrně vysoký počet
- Řešení? – podle Lisabonu systém rotace (třetina států vždy nebude mít komisaře, střídání pravidelné, bez ohledu na lidnatost, velikost atd.)
- Rotace odmítnuta dohodou států jako slib Irsku výměnou za schválení Lisabonské smlouvy
- -> stále platí 1 komisař za každý stát

Evropská komise - složení

- Předseda komise
(Jean-Claude Juncker)
 - Rozhoduje o vnitřní organizaci Komise
- 7 místopředsedů, jeden je zároveň Vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku
(Federica Mogherini)

Evropská komise - složení

- Funkční období 5 let
- Zánik členství – uplynutím mandátu, smrtí, odstoupením, odvoláním (může jen SDEU)
- EP může celé Komisi vyjádřit nedůvěru (zatím se nepovedlo, ale hlasování proběhlo)

Evropská komise - ustanovení

- Evropská rada designuje předsedu Komise
- Předsedu schválí EP
- Rada spolu s předsedou Komise přijme seznam komisařů
- EP schvaluje Komisi jako celek
- Definitivně jmenuje Komisi Evropská rada

Evropská komise - struktura

- Každý komisař má svůj kabinet (předjednávání návrhů)
- Přidělený resort – generální ředitelství (DG)
- Komisařka z ČR – Věra Jourová (spravedlnost, ochrana spotřebitele a otázky rovnosti pohlaví)

Evropská komise – struktura

- Obrovský administrativní aparát
- Mnohonárodnostní -> potřeba velkého množství tlumočnicků a překladatelů
- Útvary s obecnou působností (např. Eurostat)
- Útvary se specializovanou působností (např. právní služba)
- Meziresortní skupiny a task-forces – dočasné pracovní skupiny

Rada Evropské unie - složení

- = Rada ministrů nebo jen Rada
- Rovné zastoupení členských států
- Ministři vlád členských států (obecné otázky projednávají ministři zahraničí nebo ministři pro evropské záležitosti)
- Předsednictví – rotační na 6 měsíců (trojice)
 - 2. pol. 2016 – Slovensko
 - Politická funkce, uplatňování priorit

Rada Evropské unie - pravomoci

- Legislativní
- Rozpočtová
- Uzavírání mezinárodních smluv
- Koordinace hospodářské politiky členských států
- Zmocnění Komise k přijímání prováděcích aktů
- Svolávání mezivládní konference o revizi smluv

- -> rozhodovací činnost (výsledkem je sekundární právo)

Rada Evropské unie - hlasování

- Kvalifikovaná většina -> omezení svrchované rovnosti států
 - Vážené hlasování
 - „Dvojitá většina“: 55 % států, 65 % obyvatelstva (do 2017 na žádost „trojitá většina“: hlasů, států, 62 % obyvatel)
 - Blokační menšina (4 státy)
- Jednomyslnost
 - Méně časté (např. SZBP)
 - Žádný záporný hlas (možnost se zdržet)
- Prostá většina
 - Procedurální otázky

Rada Evropské unie - struktura

- Úroveň ministrů
- Úroveň stálých zástupců – COREPER
 - COREPER I (technické záležitosti)
 - COREPER II (politické otázky)
 - Předjednání otázek, rozdělení na A (neprojednávají se) a B body

Evropský parlament

- Původně Shromáždění, bez reálných pravomocí
- „Demokratizační prvek“
- Tři sídla (Štrasburk - plénum, Lucemburk sekretariát, Brusel - výbory)

Evropský parlament - volby

- Delegovaní poslanci, později nepřímé volby
- 1979 první přímé volby
- Volby zároveň ve všech členských státech (ve stanoveném rozmezí)
- Každých 5 let
- Není jednotný volební systém
- V ČR stejně jako do Poslanecké sněmovny

Evropský parlament - pravomoci

- Spolurozhodování (řádný legislativní postup)
- Legislativní činnost mimo spolurozhodování
- Rozpočtová
- Nedůvěra Komisi
- Interpelace, výroční zpráva Komise
- Schvalování předsedy a celé Komise
- Petice
- Jmenování ombudsmana
- Mezinárodní smlouvy

Evropský parlament - složení

- 751 poslanců (maximum podle SEU)
 - Za ČR 21 poslanců
- Degresivní proporcionalita
- Neslučitelnost funkcí
- Imunita
- Při hlasování nejsou vázáni žádnými příkazy

Evropský parlament - struktura

- Jednokomorový
- Předseda (Martin Schulz) a místopředsedové
- Stále parlamentní výbory
- Dočasné vyšetřovací výbory
- Politické skupiny
 - EPP (Evropská lidová strana)
 - S & D (Pokrokové společenství socialistů a demokratů)
 - ECR (Evropští konzervativci a reformisté)
 - ALDE (Aliance liberálů a demokratů pro Evropu)

Soudní dvůr Evropské unie - funkce

- Mezinárodní soud – spory (mezi EU a členskými státy, mezi členskými státy navzájem)
- Ústavní (správní soud)
- Zajištění jednotného výkladu

Soudní dvůr

- 28 soudců
- Absolutní nezávislost (i na členských státech)
- Jmenování dohodou členských států
 - V ČR vládě navrhuje komise z předsedů ÚS, NS, NSS, zástupců MS, MZV a dalších odborníků)
 - Ostatní vlády schvalují, návrh je pak představen unijním orgánům, stanovisko předloží výbor dle čl. 255 SFEU, pak se jmenuje dohodou států
- Funkční období 6 let (co 3 roky polovina)

Soudní dvůr

- Předseda
 - Řídí práci , předsedá plénu, ustanovuje zpravodaje
- Generální advokáti (11)
 - Stanovisko, pro soudce nezávazné
 - První generální advokát (rotace)
- Soudci a generální advokáti mají k dispozici kabinety složené z referendářů
- Rozhodování:
 - Plénum, velký senát, pětičlenné a tříčlenné senáty

Soudní dvůr

- Jiří Malenovský

Michal Bobek

Tribunál

- JEA, založen rozhodnutím Rady 1988
- Soud prvního stupně, Lisabonem přejmenováno na Tribunál
- 28 soudců
- Irena Pelikánová

Tribunál

- Od září 2016 pod Tribunál přecházejí pravomoci Soudu pro veřejnou službu – ten je zrušen
- Počet soudců Tribunálu se postupně navýší na dvojnásobek
- Pracovněprávní spory tak řeší v první instanci Tribunál
- Kasační opravný prostředek od Tribunálu se podává k SD

Soudní dvůr Evropské unie

- Rozdělení pravomocí mezi Soudní dvůr a Tribunál
- Jednotlivec k Tribunálu
- Členské státy a orgány EU k SD
- Porušení práva a předběžná otázka – výhradně SD

PRAVOMOCI EU

Pravomoci EU

- Princip svěřených pravomocí
- Výslovné pravomoci
- Implicitní pravomoci
- Čl. 352 SFEU

Kategorie svěřených pravomocí

- Výlučné
- Sdílené
 - Konkuruující
 - paralelní
- Koordinační
- Podpůrné

Principy subsidiarity a proporcionality (čl. 5 SEU)

- Subsidiarita
 - Sdílené pravomoci
 - EU jedná pouze, pokud nelze cíle uspokojivě dosáhnout na nižší úrovni
- Proporcionalita
 - Obsah ani forma jednání nepřekročí to, co je nezbytné
- Protokol o používání zásad subsidiarity a proporcionality

Právo jako integrační nástroj v nadstátním a mezistátním prostředí EU

- Role SDEU – motor integrace
- Spillover – přelévání z jedné oblasti integrace do druhé

Děkuji za pozornost